

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

UNA PARELLA IDEAL

La Lliga i l'Esquerra

Durant una visita dels dirigents d'Acció Catalana Republicana a una ciutat catalana, dins una conversa tinguda després d'un acte públic, algú explicà com allí es donava el cas paradoxal que l'Esquerra s'avenia més amb la Lliga que no pas amb Acció Catalana Republicana.

Aquesta paradoxa aparentment tan curiosa, examinada a fons es troba ésser ben natural. L'oposició més gran entre dues sèries d'opinions polítiques no recolza tant sobre llurs diferències d'ideari com sobre

ries. De passada s'escapoleix d'una per bé que remota, molesta probabilitat d'haver de fer honor a la seva demagògia de dretes, cas que sortís amb les majories.

Amb aquest pacte obté una cosa. Que la campanya electoral no sigui violenta. Car llavors la Lliga hauria de forçar la nota de dreta i això li treuria vots.

La resta vindria tota sola. La Lliga des de les minories, amb una minoria grossa, l'Esquerra a la majoria, anirien endormiscant el cos electoral, fins que arribés la tan

De Dijous — a Dijous

Són tan còmodos els tòpics, que no és gens d'estrany que s'escampin i siguin admesos a ulls clucs. Una de les afirmacions que té una gran acceptació, sense que la majoria de persones es prenguin la pena de sospesar-la, és que la causa directa de la Revolució francesa fou l'Enciclopèdia i l'obra dels enciclopedistes. Amb un simplisme que enamora, àdhuc gent que si gosessin es posarien «intellectuals» a les targetes, dona com a cosa sentada i indiscutible aquest origen de la gran commoció que canvià tantes coses a França i fora de França.

Els que es malfien de les simplificacions històriques, tan avingudes amb la mandra mental, es complauran llegint l'important treball que un professor de la Sorbona, Daniel Mornet, ha dedicat a Les origines intellectuelles de la Révolution française, atapeït volum en el qual, amb gran reforç de proves com pertoca a la tasca d'un sorbonista, s'estudia aquella qüestió històrica. Segons l'autor, el paper dels intellectuals fou molt menys decisiu del que molts creuen en l'explosió de 1789. L'esdeveniment sobrepassà l'argument les previsions i les intencions dels filòsofs. El paper dels intellectuals no fou de tan decisiva importància com s'ha dit i repetit.

Sense ells, la Revolució hauria esclatat igualment, perquè tenia unes causes més sensibles per tothom, causes materials i polítiques més que filosòfiques. Però Mornet no pretén absoldre els escriptors del seu tant de responsabilitat; ara que aquesta no els és exclusiva ni principal.

Segurament, començant per Voltaire, cap d'ells no s'hauria sentit gaire partidari de la Revolució. Tot reclamant major justícia i més llibertat, no arribaven pas a desitjar que el poble fos instruit. Ja no parlem de Rousseau, que troba que pensar és una depravació. Voltaire s'accontenta que hi hagi una ploma per cada dos o tres-cents braços, i la instrucció que Diderot voldria que el poble rebés, estava destinada a fer homes més útils però no pas més instruits. Sobre aquests punts, el capítol del llibre de Mornet dedicat a estudiar la difusió de les idees filosòfiques en els medis populars és ric de dades incontrovertibles. A més a més, s'ha de tenir present que els llibres eren cars i no s'escampaven gaire—per no dir gens—entre les classes populars, ni ciutadanes, ni rurals, que són precisament les que van fer la Revolució.

I encara, cal pensar que, sense necessitat de remuntar-se dos segles més enrrera i retreure Rabelais i Théophile de Viau, per mica que es repassi l'index — només l'index — de qualsevol història de la literatura, surt ben clar que l'espirit crític i inconformista dels filòsofs i dels enciclopedistes no va néixer de cop i volta, sinó que és una continuació d'un corrent ideològic que existia molt abans d'ells, com ha existit en tots els països i totes les èpoques.

Cal reconèixer que els intellectuals, en tots els trasbalsos de la història, han exercit un paper molt menys important del que se'ls vol assignar. Que un que faci d'intellectual sostingui el contrari, demés de demostrar un esperit simplista ben poc propi per a l'ofici que s'ha triat, fins pot ésser una sobreestimació vanitosa de la pròpia influència. I això encara més en un país com el nostre que no es distingeix pas per llegir massa.

C. R.

MIRADOR INDISCRET

Funambulisme sanitari

El Partit Comunista de Catalunya ha rebut confidències que diuen que tot el pla sanitari a base de dispensaris i de sanatoris que ha fet públic el conseller de Sanitat doctor Dencàs, no és pas sols un plag, sinó un calc perfectament arrodonit de l'acció sanitària del govern de la U. R. S. S.

Hom diu més, encara: que aquest pla no és pas fruit d'unes hores de treball de l'esmentat conseller, sinó que la feina d'estisora ha anat a càrrec d'un arquitecte militant del P. C. C. que és ensems funcionari de la Generalitat.

Heus ací, doncs, de confirmar-se aquestes insídies, una paternitat esbombada als quatre vents que podria originar un excellent conflicte diplomàtic.

Així—comentava un—, no sols hom pot ésser conseller de Sanitat o bé ministre de Marina, sinó i tot passar la maroma... si és un altre que realitza l'exercici.

Definicions de la política

En una de les penyes que aquestes nits d'estiu es formen al jardí de l'Ateneu Barcelonès, es parlava de què era la política.

—La política—deia un valenc col·locat suau a l'Ajuntament de Barcelona—, és emprar com més gent del partit, millor.

—La política és guanyar les sempre pròximes eleccions sigui com sigui—afegia una dameta rossa, muller d'un metge municipal.

—La política—féu un tercer, un temporer a punt d'esdevenir de plantilla—, és l'art de fer de prestidigitador en el marc de les idees i dels interessos comuns.

Com a cas curiós, esmentàvem el fet que aquesta penya estava integrada tota per gent addicta a l'Esquerra Republicana de Catalunya, entre la qual hi havia dos diputats i un germà d'un regidor.

Els motius del Sr. Fontbernat

En una taula del Cafè de la Rambla hi ha una conversa molt picada entre diversos prohoms de l'Esquerra. Es parla, gairebé, en to comunitari i quan semblava que els adjectius havien de reposar, es va sentir la veu suau i ritmada del senyor Fontbernat que explicava el seu vot:

«lebre? Us creieu pels banquers, grans terratinents i industrials? Doncs, no. A mi m'agrada ésser cèlebre pels cira-botes, pels tramviàries i cambriers. I res em fa tanta il·lusió com quan, dalt d'un tramvia, el cobrador em diu: «Senyor Fontbernat, li dono el bitllet cinc cèntims més baratet.»

Democràcia daurada

Per analogia amb el títol d'un film, se'ns ha ocorregut l'epígraf d'aquest eco: Democràcia daurada, el qual pot aplicar-se als sedients tothora democràtics esdevinguts avui personalitats (!) públiques.

Qui no recorda la misèria americana de Fontbernat; la humil gorra de forma japonesa de Vachier, la trista boina de mecànografa de Teresa Gibert; les sabates ferrades de Boronat; la camisa dubtosa de l'Aragall...? En canvi, compareu avui: smokings, copaltes, sedes, xarols, blancors impecables...

Una d'aquestes personalitats de la «democràcia daurada», pertanyent a la secció femenina de l'Esquerra, comentava seriosament així el canvi operat:

—Ara, fins em banyo un cop cada mes... i en banyera i tot!

Com s'arreglen les qüestions

Com si no tinguéssim ja una F. A. I. endèmica, aquests dies hi ha a Barcelona representants d'una altra F. A. I. Cal dir

que és molt diferent aquesta d'aquella, encara que coincideixin en les inicials: es tracta de la Federació Aeronàutica Internacional.

Els visitants, invitats per la Generalitat, foren obsequiats, dilluns a la tarda, amb un bonx, en el curs del qual es produí un incident entre periodistes (no hi era present cap redactor de cap diari català) i funcionaris de la Casa, especialment ordenances.

Els *chicos de la prensa*, en actitud airada, s'adreçaren al senyor Rubí protestant contra l'atropell del qual acabaven d'ésser objecte: —*A puñados, tomaban los pasteles!*

Com que el cap de Cerimonial no acabava de decidir-se a pendre una resolució enèrgica, els que s'havien quedat sense pastissos recorregueren aleshores al cap de Mossos d'Esquadra, senyor Pérez Farràs.

El comandant, però, no volgué amoinar-s'hi gaire:

—Feu el que vulgueu i a mi deixeu-me en pau. O si no, aneu tots plegats a fer...

Nom il·lustre

En una de les ciutats catalanes on darremament s'ha celebrat un miting d'A. C. R., dos assistents a l'acte comentaven el gran èxit de la croada que l'esmentat partit ha emprat per tot Catalunya.

—No té res d'estrany—digué un tercer fiant-se a la conversa—. No veieu que forma part de l'expedició Ramon Berenguer? —121?

Efectivament, Ramon Berenguer és el nom del xofer—i bon xofer, dit sigui de passada—d'un dels líders d'A. C. R., i sol ésser el seu cotxe el que transporta els oradors en llurs campanyes polítiques.

L'aparegut

Dissabte passat el senyor Farreres i Duran, per delegació del Conseller d'Agricultura senyor Mias, que de sobte s'havia sentit indisposat, va fer declaracions als periodistes. El senyor Farreres i Duran es referí a la facilitat amb què s'aplica la llei per a la solució de conflictes del camp i a l'Assemblea de Reus que dilluns celebraren els agricultors catalans. Desitjant donar exactament una xifra, cridà un funcionari per tal que li facilités un estat:

—Però si el senyor Farreres és vostè!—va fer ingenuament un periodista.

—Ja ho sé. Però ara crido el meu nebot. En efecte. Immediatament s'obrí la porta i com responent a un màgic conjur, va aparèixer el senyor Mias, encara no del tot restablert, pàl·lid, ullerós, amb un aire tan fantasmal i d'ultratomba, que impressionà més d'un repòrter.

L'Empordà del Sr.

Surinyach Senties

Hi hagué un temps que l'Empordà va viure uns moments d'inflació realment excessius. A mans dels viatgers sardanístics i dels pomells de joventut, l'Empordà quedà convertit en una terra de miracle i els seus habitants en una gent impregnada de totes les virtuts del geni catalanès.

Ara, però, amb el turisme i una mica més de finor, les coses havien tornat a llur lloc i semblava definitivament acabada l'opinió fantasmagòrica, quan ens topem amb un article del senyor Surinyach Senties tan notable per la forma com pel fons, si és que té una cosa i l'altra.

L'esmentat autor ha anat a Roses i Cadaqués, i n'ha tornat fent sortir, tot parlant de l'Empordà, les pedres mil·lenàries de Girnau! Home de Déu, com si no sabés que fins avui ésser antiprovíncia era en el càleg de qualsevol catalanista culte!

Però no és aquest, encara, el motiu més gran d'hilaritat que conté l'article. El senyor Surinyach, en plena fantasia, troba un mariner embriac que parla empordanès, un empordanès que escau al geni literari del senyor Surinyach. Aquest mariner diu: *alors, ocellie, jo pas hi era, vol pas jutges la vida.*

El dia que el senyor Surinyach ens porti un empordanès que parli aquest llenguatge, som capaços de perdonar-li que hagi pogut escriure en el mateix article una frase que fa: «impacients del llarg espai de la seva embrutida expressió».

Tendresa i reclam del fotògraf

Fa temps publicàrem un eco reportant el cartellet que un fotògraf barceloní tenia penjat sota els retrats de boda que exhibia a l'aparador. Si fa o no fa—anotem de memòria—deia: «Los hijos ven con placer el retrato de sus padres en el día de su boda.»

Ara el fotògraf ha canviat el rètol i l'ha catalanitzat (per la qual cosa el felicitem). El cartellet d'ara diu:

«El retrat de nuvis és una illusió en la vellesa.»

Un nou atractiu de «Camera»

L'Associació de Música «da Camera», a més dels concerts, ofereix, sense augment de quota, un nou atractiu als seus socis: les reunions de junta general.

L'interès d'aquestes sessions radica en les intervencions d'un orador de l'escala de Pich i Pon i les lluites electorals provocades pel pianista Antoni Laporta Astort.

El pianista Laporta Astort assisteix, infalliblement, a totes les Juntes, en companyia del seu germà, dos cosins i un deixeble i, infalliblement, en el moment de l'elecció dels càrrecs directius el senyor Laporta es treu de la butxaca i fa circular unes candidatures amb el seu nom que només voten els parents i el deixeble.

En cada junta el senyor Laporta perd. Però ell no es desanima i es fa càrrec del retraïment electoral. A la darrera reunió ge-

Un dels escenaris de la dansa Esquerra-Lliga

llurs desnivells de to. Moltes vegades partits que semblen irreductiblement adversos no són en realitat sinó complementaris. Fan joc, com en una setrilleria el setrill de l'oli amb el del vinagre. Si manqués l'un d'ells fallaria el joc. L'un completa l'altre.

La Lliga, tan regionalista com després catalana, sempre ha necessitat un partit esquerre que representi dins l'esquerrisme el to pàlid i ensopeït que ella juga dintre el dretisme.

Car la figura de dansa de la Lliga és aquesta: prèviament un partit demagògic escala el poder i amb els seus desencerts ensopeïja les masses electorals veritablement populars. Llavors, aquest partit es veu sol·licitat per la Lliga per tal que la deixi manar. Els demagogs tenen, en canvi, assegurada una vida confortable (políticament parlant). És clar, el partit que amb els seus desencerts ha provocat el retraïment dels votants i ha posat la Lliga en situació de manar a Catalunya es deixa maniobrar dolçament, i esdevé el company de joc, la parella de dansa de la Lliga.

Abans eren els radicals avui desapareguts; en canvi, hi ha l'Esquerra.

El primer pas de la seducció de la Lliga damunt l'Esquerra consisteix a fer-los creure en una possible victòria electoral a les eleccions municipals que s'acosten.

Aquest pànic és tan cert que ha penetrat dins els rengles de l'Esquerra que ha provocat un ajornament neguitós i patològic de les eleccions municipals. Diem patològic, malaltís, perquè és evident que cada dia que passa són uns vots perduts per a l'Esquerra. I, aleshores, es suïcida d'ajornar les eleccions.

Acabat aquest primer pas, ve el segon. La Lliga oferirà pactar amb l'Esquerra a base de no demanar ella més que les mino-

desitjada abstenció dels votants. Llavors la Lliga tornaria a dominar el joc.

D'altra manera, li seria impossible.

Pel cantó de l'Esquerra, les coses van així. La Lliga els podria, a tot estirar, reduir a les minories; Acció Catalana Republicana, partit veritablement nou, catalanista i republicà, arribaria a tornar-los al no-res d'on han sortit.

La Lliga i l'Esquerra, doncs, partits de l'antic règim, es senten agermanats com dos naufragats perduts en alta mar. Són tots sols i davant hi ha la vida nova, que, per ells, és la mort.

I, davant d'aquesta perspectiva, oblidem llurs diferències, més verbals que no pas reals, i s'abraçen i es defensen mútuament. Ells no són enemics; llurs interessos coincideixen. Són dos éssers anacrònics, nascuts l'un per l'altre i que intenten plantar cara a una cosa desconeguda, que els esferèix: el veritable poble de la Catalunya lliure.

EL SOCIALISME FRANCÈS

L'obrer a Renaudel i a Blum.—Ep! Ep! No us begueu l'enteniment, que aquesta beguda puja al cap!

A la pàg. 2:

Un bon jornalet. Confessió de mitja nit, per Carles Sentís.

A la pàg. 3:

País valencià, La Fira de juliol, per Enric Soler Godes.

A la pàg. 6:

Després dels Salons. Les Exposicions de Primavera, per Joan Sacs.

PAÍS VALENCIÀ

La Fira de Juliol

Fira de Juliol a València, en els catorze dies de la teva durada dones tal quantitat d'espectacles, que crees un enfil meravellos d'alegria, capaç únicament de poder-lo pair per l'estómac dels valencians, acostumats a aquests apast baltasàrics.

Des del repartiment d'almoines, tir de colom, retreta militar, cidisme, curses de braus, revetlles, concurs de músiques, festa d'aviació, festivals de la premsa, elecció de la Fallera major, fins a les parades per l'Albereda, balls regionals, natació, castells de foc, demaneu: n'hi ha per a tots els gustos.

Quina mina de reportatges és aquesta fira; cada festeta és una nota única en originalitat, en color local i en la manera de presentar-les al públic.

Conserva encara el to artístic, la varietat i l'abundància que la fa plena d'encís i ésser la més famosa de les terres d'Ibèria.

Es clar que tot ella està adobada de soroll, de flors, d'empentes, suor, garrots llirians, orxata i un sol que bada les pedres.

Antigament l'Hospital de València, entre les festes de Sant Jaume i Santa Anna, organitzava unes curses de braus que feien acudir a la capital bon nombre de forasters. La Societat Econòmica feia continuament exposicions de flors, de bestiar, d'indústries i de tota mena de productes.

Doncs bé; totes aquestes coses que es celebraven sense ordre i per separat, feren presentar una proposició a la Corporació Municipal, pels regidors Pere Vidal i Cros, Josep Saura i Enric Ortiz, demanant que tots els anys als darrers dies de juliol es fes una fira; en 12 de desembre de 1870 s'acceptà la proposició, i així nasqueren les famoses festes.

La primera Fira de Juliol fou la de 1871, i la comissió encarregada posà els cinc sentits en l'obra encarregada; es feren escales per baixar al riu, es construïren pessebres i abeuradors, posaren un mercat de verdura, donaren ordres als alcaldes del poble per on passava el riu, de telegrafiar si pujava la riada i a salvar el bestiar.

A l'Albereda posaren tendes de campanya (pavellons) l'Ajuntament, la Diputació, Casinos i Societats. Per a la llum només hi havia 12.000 rals; Lebon es negà a facilitar-la i de Campo la donà, però calgué traure els presos per a canalitzar-la, cosa que el govern prohibí després, i l'obra la finaren jornaleros.

Salvades totes les dificultats, aparegué el programa amb data de 6 de juliol de 1871, signat per l'alcalde Pere Vidal, el secretari Antoni Tarascón, els presidents de diverses entitats i els directors dels diaris locals.

Deia que per unanimitat l'Ajuntament havia acordat celebrar una fira al passeig de l'Albereda, la qual seria composta dels següents espectacles:

Les músiques de la guarnició amenitzaran les vetllades, hi haurà fira de ramats de porcs, bous, vaques, cavalls, bures i mules al riu; mercat de farratge; inauguració el dia 20 amb una processó cívica, il·luminació en la fira i castell de foc pagats pel comerç; exposició de plantes, flors i fruits en els jardins del Reial, il·luminats per la nit, amb premis i medalles encunyades pel Col·legi de Platers; exposició de productes industrials, organitzada per la Societat Econòmica d'Art major de la Seda al pati de la Universitat; exposició de Belles Arts, d'obres contemporànies i antigues a l'Acadèmia de Sant Carles, organitzada per aquesta. Per disposició del senyor rector de la Universitat i director de l'Acadèmia de Sant Carles, estaran durant la fira oberts i lliures al públic els museus de Pintura, Arqueologia, Història Natural, Física i Química, Anatomia i Jardí Botànic; curses de braus els dies 23, 24 i 25; curses de cavalls, regates al port i canyes marítimes amb premis de l'Ajuntament de Vilanova del Grau, i concerts als pavellons de la fira. Estaran oberts els cinc teatres. La

brigada de bombers farà un simulacre i hi haurà trens econòmics posats per la companyia Almansa a València i Tarragona en combinació amb altres empreses.

Les festes començaren el 20 de juliol amb una cavalcada meravellosa que recorregué els principals carrers de la ciutat, i l'alcalde, per treure-hi caràcter polític, féu substituir la carrossa final on hi havia una matrona amb gorro frigi, per la Roca València.

Moltes coses anunciades no pogueren celebrar-se.

II setmana cultural valenciana
23-30 juliol organitzada pel
centre d'actuació valencianista
patrocinada per
l'excm. ajuntament de valència

El millor de la fira

brar-se el mateix dia i s'allargà la fira fins el 30 de juliol. El dia 21 per exemple, a la matinal hi hagué despertada, volteig de campanes, masclets, música, dolçaina i els carros de Beneficència i Misericòrdia recorregueren la volta de la cavalcada.

En el castell de focs es van llançar coets voladors d'espartament, de cua d'argent, de cua neta rosa, d'honor, d'amagatall, de dues arrencades, d'empenyadors, de gran calibre; les carcasses foren de pluja d'or, de serpentina, de pluja d'estels i grans bombes d'explosió. S'il·luminà una gran façana gòtica amb transparent allegòric de la ciutat, una marina, embarcacions, vista de València, combat naval i per fi un temple amb la Verge dels Desemparats.

Hi hagué teatre, balls, can-can, volants, es representà *La gran duquesa de Gerolstein* i *El valle de Andorra*. A la fira, 600 metres de parades de venda, un barracó amb figures i una cabeza parlante.

L'afluència de forasters fou enorme; per ferrocarril aplegaven uns 23.000 i per mar de 40 a 50.000; desaparegueren carteries i rellotges a manta i tothom anà a veure la fira i comprà una fulla solta, titulada *La muerte del Papa*, que per ordre de l'autoritat fou recollida per falsos.

Com a nota curiosa, el dia 20 es declararen en vaga els flequers, i el dia 21, a les quatre de la matinal, ja s'havia solucionat el conflicte.

Pel cólera no es celebraren festes en 1884, 85 i 90.

Hous ací doncs el que fou la primera Fira de Juliol que any darrera altre ha anat millorant i engrandint-se, però ja de l'any passat la cosa ha pres un altre caire; a més de tot l'exposat, aquest any hi ha una *Exposició de fotografies*, organitzada per l'Agrupació Valencianista Republicana, una *Fira de Diàl·lus* a càrrec de la societat valenciana Acció d'Art, i com a joia principal, la *II Setmana Cultural Valenciana*, organitzada pel Centre d'Actuació Valencianista, que dedicarà cada dia a una manifestació valenciana com la Pàtria, la Llengua, la Música, el Llibre, el Teatre, el Mestre i l'Economia.

Però és d'una importància tan gran aquesta II Setmana Cultural que convidrà de parlar-ne un altre dia.

ENRIC SOLER GODES

Mirant a fora

Els falsos Suez

No s'ha parlat gaire de la falsificació de títols de Suez, un dels valors més apreciats del món.

El procediment era ben senzill. Els títols falsificats eren dipositats en un banc parisenc, que no tenia cap motiu per mirar-los amb lupa. Al cap de poc temps de dipositats, hom demanava, i, naturalment, obtenia, un avanç de diners. Quan venia el venciment, es donava ordre al banc de no presentar els cupons al cobrament, sinó de remetre'ls als propietaris dels títols, els quals els destruïen. D'aquesta manera no circulaven ni títols ni cupons.

Amb una mica de sort, això hauria pogut durar molt de temps...

Cap a una moda Alemanya

Fa un parell de dies, els diaris han anunciat la mort de la muller de Goebbels, ministre de la Propaganda en el gabinet hitlerian.

Frau Goebbels era la presidenta honorària d'una oficina alemanya de la moda, fundada no feia gaire amb la finalitat de crear modes en harmonia amb el caràcter alemany. En un manifest llançat arran de la fundació, es deia: «La profunditat i l'extensió de l'ànima popular alemanya permeten de suposar que la beutat i la riquesa de les creacions de la moda en seran feliçment influenciades.»

La Kreuzzeitung, engriscada com qui més amb aquesta idea, esperava que els creadors de modes sabrien penetrar-se de l'esperit de la dona alemanya, i, en llenguatge perfectament nazi, conclouia: «Els vestits alemanys s'inspiraran en l'ari alemany i la dona alemanya assolirà així, cada vegada més, la seva unitat desitjable.»

La temptativa no és nova. En 1915, la dona del Kronprinz ja encoratjava les seves compatriotes a alliberar-se de la tirania de les modes parisenses. Va inaugurar una exposició, que, segons males llengües, era de models de París passats per Suïssa.

A Itàlia també s'ha procurat crear una moda italiana, i s'han celebrat algunes exposicions, aureolades de literatura feixista pura i d'una gran propaganda de premsa.

Aquestes revolucions de tipus dictatorial, que tenen la pretensió de crear un estil de vida nou, volen que tot s'hi adapti, àdhuc la indumentària.

Camises verdes

I ara que parlem d'indumentària política, assenyalem l'aparició, després de les camises negres i les brunes, de les camises verdes.

D'ençà que va fer un viatge per Itàlia, el Dr. Plinio Salgado no podia dormir tranquil. Per fi, ha trobat la solució: ha adoptat la camisa verda per al partit integralista, el qual vol rejeonar el Brasil.

El color verd no és tan sofert com el de les camises feixistes o nazis, però és més tropical, ben mirat.

El feminisme i les dictadures

Mrs. Pankhurst, mare del sufragisme britànic, no és pas gens partidària de les dictadures. Entre altres coses, creu que les dictadures, en general, són contràries al moviment feminst, i s'ha decidit a combatre-les.

Abans però de passar a l'acció més o menys directa, Mrs. Pankhurst comença per fer frases contra tots els feixismes, com aquesta que va dir no fa gaire a la coneguda exploradora Rosita Forbes:

«Davant de certs homes d'Estat, els pobres creuen estar de genolls, i en realitat estan de quatre grapes.»

El nom indesitjable

La justícia de Varsòvia ha hagut de decidir-se en una qüestió poc corrent. Un israelita polonès, de nom Moisès Hiller, sollicitava autorització de canviar un cognom que no fa sinó perjudicar-lo.

Ha al·legat que un hostaler ha refusat d'allotjar-lo, que un seu noi era l'ase dels cops entre els seus companys d'escola, i que la xicota d'un altre fill seu l'havia plantat per no dir-se senyora Hitler.

La justícia polonesa, comprensiva, ha autoritzat el desgraciat jueu a canviar de cognom.

Balbo, periodista

Justament el mateix dia que el ministre italià de l'Aire anunciava que l'esquadreta Balbo esperaria millors condicions atmosfèriques per a començar el vol Itàlia-Chicago, els hidros italians sortien d'Orbetello.

Ja abans, el general Balbo havia destarotat els reporters, els fotògrafs i els operadors de cinema, que havien fet tot de viatges inútils per donar compte d'una sortida que s'ajornava una i altra vegada.

El dia que va anar de debò, només hi eren presents uns pocs privilegiats, i, únic periodista estranger, el representant del trust Hearst.

El general Balbo ha estat contractat per publicar a la premsa Hearst, mitjançant 50.000 dòlars, un reportatge del seu vol, afirmava un diari francès.

I potser, contra el que sol passar, Balbo mateix escriu aquests reportatges, perquè havia estat periodista.

Al darrera rai

Winston Churchill, en una conferència que ha donat a Manchester, ha explicat que quan anava a estudi, rebia de tant en tant alguna surra.

Un dia d'aquests, el director, passant una visita d'inspecció, demanà quins eren els que havien estat castigats. Cinc o sis alumnes s'alçaren, Churchill continuà dient:

«I tu, Churchill! — cridà el professor. Aleshores, el futur home polític: — No em preocupo mai del que passa al meu darrera.»

Del pacte dels quatre al conveni de Londres

Les estranyíssimes vicissituds que han conduït a la «rubricació» del pacte dels quatre són prou conegudes perquè calgui tornar a ocupar-se'n, però ens sembla interessant de remarcar l'enorme diferència entre el text primitiu, presentat el 27 de març per Mussolini a Mac Donald, i el text que ha estat sancionat darrerament amb les signatures d'un cap d'Estat i de tres ambaixadors.

Aquesta diferència deixa molt perplex. En

Roma procurés una obra de col·laboració entre els països signataris, no hi ha qui no hagi suposat que aquell pacte tendia, més aviat, a la revisió dels tractats. Basta, d'altra banda, fixar-se en l'article 2 del nou text per adonar-se'n. Es veritat que es tractava d'una revisió que hauria d'efectuar-se en l'àmbit de la S. de les N., però hi hauria hagut qüestions i debats que haurien pogut provocar no pocs incidents i fer augmentar el malestar existent a Europa.

Ara el bloc que s'ha format amb el conveni de Londres té un caràcter netament antirevisionista. Rússia, amb criteri evidentment pacifista, abandonant qualsevulla reivindicacions sobre la Bessàrbia, ha indicat el camí a seguir a les altres nacions, que continuen pertorbant la tranquil·litat europea amb llur esperit de revenja. Ara bé, diguem-ho clarament: Polònia, Romania, Txecoslovàquia, Iugoslàvia, etcètera — països que haurien de sofrir l'amputació de la qual hem parlat —, no cedien voluntàriament un sol pam de llur territori. L'ús de la força vindria a constituir aquell casus belli amb indubtable identificació de l'agressor que posaria sobre el mateix peu de defensa totes les nacions signatàries del conveni de Londres.

Així doncs, en evident contrast amb la quadruple ideada per Mussolini, veiem sorgir aquest gran bloc oriental.

Molts es pregunten: I França? Doncs bé, sense que constitueixi de cap manera un retret a la seva lleialtat, nosaltres veiem en tot això la mà dels homes polítics francesos.

En l'agrupació dels països formada a Londres que es solidaritzen per a llur defensa, és de veure una força que en vol neutralitzar una altra, i això és igual a pau. Indubtablement, la cosa ha estat volguda al Quai d'Orsay.

Polònia — i el seu mèrit és gran — ha reeixit a persuadir el govern de Moscou de posar-se en un terreny realista abandonant propagandes inútils. Herriot, completant la tasca ja iniciada per Briand, havia fet possible la represa de les bones relacions entre França i Rússia, i Daladier i Paul-Boncour l'han consolidada encara més, com s'ha vist en el recent viatge de Litvinoff a París. Cal tenir també en compte que el text Politis-Litvinoff en la identificació de l'agressor ha estat sostingut a Ginebra per Paul-Boncour.

Si no hi hagués altres elements, aquests fets ja serien prou per demostrar que l'acord al qual s'ha arribat a Londres ha estat efectivament preparat al Quai d'Orsay, i no a Titulesco i Benes han tingut conferències sovint amb el ministre de l'Exterior de França. Cal recordar que Daladier és un gran pacifista i incapaç de traïr l'amistat de França amb Polònia i amb la Petita Entesa.

La revisió dels tractats i la rectificació de les fronteres avui constituïria una aventura ben perillosa per a aquells països que en el passat n'han tingut la intenció.

Si avui existeix un pacte dels quatre, en realitat no serveix sinó per fer menys ti-vants, o àdhuc amistoses, les relacions entre els països signataris, la qual cosa ja és apreciable.

Creiem però haver de remarcar que, mentre en les intencions dels autors del pacte dels quatre — Mussolini, Rosenberg, Mac Donald — es mirava de sabotjar la S. de les N., el conveni de Londres, demés d'ésser un complement del pacte Briand-Kellogg per la seva finalitat pacifista, s'acosta molt a l'esperit de la Lliga ginebrina.

Estem, en efecte, davant de l'aplicació d'un dels mitjans estudiats per la Conferència del Desarmament per tal d'arribar a la pau general. I això és un fet d'una importància immensa.

TIGGIS

Cautxú Català

Corts Catalanes, 615
Ronda Sant Pere, 12
Passeig de Gràcia, 127

Gorres per al bany; selecció de models dels d'una pesseta.

Sabatilles de cautxú; models de gran moda.

Joguines flotadors.

Salvavides «Flota».

Piragües de lona i cautxú.

Cèrcols de cautxú per al TENICOIT (joc de moda a les platges)

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

EL CINEMA

LA TEMPORADA PASSADA

Consideracions generals

Les coses del cinema s'han situat de tal manera que ens hauríem d'avesar ja a no parlar més de cinema sonor, sinó simplement de cinema, en referir-nos a les produccions del moment. El cinema sonor és un fet que ha entrat ja en els dominis de la més rigorosa normalitat; l'hora és arribada, doncs, de considerar el cinema com una expressió artística que comporta alhora — o pot comportar — imatges, paraules, sons i música.

en situar-se en una perspectiva superior, fruit del geni creador i per tant innovador. Gèneres en voga? En el cinema, llevat de rares excepcions, és el públic qui mana, és el públic qui determina els gèneres en voga. Ara diuen que tornen les revistes musicals i que les operetes són lluny de disminuir. El cinema, que ha explotat darrerament per damunt de tot els recursos immensos de la paraula, no es resol a abandonar el concurs de la música, concurs al

D'un film de «gangsters»: «O. K. Amèrica»

PANORAMA

Lenormand i el cinema

Lenormand i Gémier treballen en el transport de *Le simoun*, del primer, a la pantalla. El cèlebre autor dramàtic, a propòsit d'això, ha dit:

—No aprovaré mai una transposició estricta d'una obra meua. El cinema forma un art absolutament separat del teatre. Cal cercar l'expressió pròpia d'aquest art nou ple de fineses. És el que Gémier i jo hem intentat amb *Le simoun* i que provaré de perfeccionar amb *La dent rouge*, *Mixture*, *Asie*, *Le lache*, *Les Ratés*, ja que els cineastes s'hi volen interessar.

—Quins han estat els vostres mètodes amb *Le simoun*? —li ha preguntat un entrevistador.

—Primer que res, el text —ha respost Lenormand—. No pot pas ésser el mateix que en el teatre. Així que hom surt de les tres dimensions per anar a una superfície plana com és la pantalla, el text ha de perdre volum i ressonància. Cal saber procedir a la compressió. Una peça teatral és bona sovint per les paraules; un film és bo pel món d'imatges que engendra. Per això voldria que els postors en escena fossin més audaços en llurs mitjans d'expressió. La responsabilitat total ha de recaure sobre el postor en escena. Aquest ha estat el cas de Gémier, i no puc sinó felicitar-me'n. Ja veieu que és un mètode que no té res de complicat. De totes maneres, he de formular algun plany: la subordinació insuportable a la tècnica. En això caldrà fer molts progressos. Al teatre, hom disposa d'un mes per assajar, per veure si un nas va bé amb tal llum; al cinema, cada número que inscriu la *script-girl* és un assaig general! De totes maneres, no he tingut mai tantes esperances en el cinema com d'ençà que hi he col·laborat, i crec que no és gaire llunyà el dia que trobarem l'home que cal, alhora escenarista, postor en escena, director, tècnic del so, tècnic de la fotografia...

Marcel Pagnol, director

Marcel Pagnol deu haver trobat gust al cinema, i, no content de dirigir les obres seves que han estat dutes a la pantalla, ara el tenim projectant d'adaptar cinematogràficament quatre o cinc obres literàries.

Ha començat amb *Les demi-solde*, de Georges d'Espèrès, que en el film tindrà un altre títol més napoleònic: *L'agonie des aigles*.

Marcel Pagnol

Per Pagnol, el cinema és un teatre perfeccionat. Troba que aquell ofereix més que aquest, múltiples possibilitats d'augmentar i reforçar l'atmosfera de les obres i alliberar-se de les subjeccions que comporta l'art dramàtic.

D'Espèrès és una mica un autor oblidat. Els seus llibres més o menys històrics, més atents a reconstruir l'atmosfera d'una època, no són gaire llegits. No fou pas, ni el seu millor temps, un escriptor que travessés les fronteres. Però això no vol dir res. El que importa són els resultats. I sobretot per l'experiència que Pagnol vol intentar de no servir-se de l'acompanyament musical, sinó de confiar la creació del ritme de l'obra únicament a la paraula, però sense caure en la xerrameca que ha fet badallar tant des de l'adveniment del parlat.

La susceptibilitat de Jeanette Mac Donald

Jeanette Mac Donald ha processat un periodista francès, André Ransan, el qual havia publicat en la revista *Fantasio* un presumpte enterviu amb la cèlebre vedette americana.

La protagonista de *La parada de l'amor* es queixa que el periodista ha fet a costa seva «humorisme fora de lloc» i publicat coses que constitueixen una «manca de respecte a la presumpta entrevistada» que poden comprometre «la seva reputació de noia».

Ransan, entre altres coses, havia escrit que Jeanette li havia permès, en el curs de l'entrevista, de mesurar la longitud de les seves cèl·lules pestanyes i de tallar-li del clatell un rinxol de cabells com a record de la conversa. En reparació del dany moral causat per l'irrespetuós enterviu, l'estrella reclama al periodista una indemnització de 200.000 francs.

En la vista del procés, Ransan ha declarat, naturalment, que no tenia cap intenció difamatòria i que només havia volgut fer humorisme, i ha dit que estava disposat a donar les seves excuses a la cèlebre artista, que ara es troba a Nova York. El procés ha estat ajornat.

En ocasió d'aquest procés, han sortit padris de la moralitat del culpable: Tristan Bernard, Henri Duvernois, Lucien Descaves, Edmond Sée, Pierre Brisson, i una padrina — i quina padrina! —: Cécile Sorel.

L'atmosfera necessària

Les notes de les empreses i els anuncis parlen sovint de films d'acció o de films d'atmosfera. Això no vol dir res. Car de la mateixa manera que en tot film ha d'haver-hi acció, l'atmosfera no ha de mancar en cap pel·lícula. L'atmosfera és necessària. Cal que l'espectador experimenti la sensació que l'acció d'un film és descabellada allà on l'escenarista l'ha situada. Nova York o San Francisco. París o Hamburg. Sense atmosfera, el film és una producció mancada.

Tots els elements d'una pel·lícula han de crear aquesta atmosfera. Comencem pels de-

racials: contrabandisme, periodisme, etc. Però no tothom ho veu així. I encara són nombrosos els directors que s'entesten a «reconstituïr» ambients que només coneixen vagament.

L'Europa vista pels postors en escena americans, per exemple, és de les coses més divertides que existeixen. Tots ens hem indignat davant aquella Venècia de cartó amb gondolers sentimentals, davant aquell poblet del Nord de França ocupat pels alemanys, i davant aquella Espanya pintoresca, mig de pandereta i niig mexicana. I els tipus

«Cœur de Lilas»

corats, naturals o artificials. Molts directors creuen resoldre el problema intercalant en el film vistes de la ciutat on transcorre l'acció. Un exemple lamentable — local i recent — d'aquest procediment: les vistes de Barcelona de *Mercedes*, la deplorable producció d'un senyor Castellví. Però això és tan inexpressiu com un vulgar àlbum de postals. Cal triar. Cal seleccionar els llocs de la ciutat més rics en caràcter. Ací van alguns exemples. La vorera d'un *speakeasy* en *Vint-i-quatre hores*, la façana de la casa d'El carrer de King Vidor, ens donaven una sensació molt més exacta de Nova York que totes les vistes dels gratacels de la Fifth Avenue, dels tres ponts clàssics: Brooklyn, Manhattan i Williamsburg o de l'estàtua de la Llibertat. Aquell carrer, tan simple i tan humà, de *Catorze de Juliol* de René Clair, ens donava una idea més perfecta de París que totes les vistes de la Torre Eiffel, de l'Opera o de l'Arc de Triomf. Cal vigilar també els detalls. L'objecte més insignificant, el més petit accessori, han de crear igualment l'atmosfera indispensable. Situar l'acció. Cal fer-los parlar. Donar-los vida. El rètol del bistrot — *Café Bar* — de *Cœur de Lilas*, un film singularment evocador d'Anatole Litvak, la trompa del fonògraf desuet de *Paris-Béguin* d'Augusto Genina, els pals amb rètols anunciadors de carrers de *Poïssouri neorquí* i *Broadway de dia*, magnífics documents de la Fox, definien un ambient. I eren els detalls exactes sense els quals un conjunt perfecte no és possible. Finalment, no cal negligir els interpres. Llur plàstica, llur dicció, llur gest han de col·laborar així mateix a la producció de l'atmosfera imprescindible. Com han d'ajudar-hi també les llums, creadores màgiques de poesia.

Dissortadament, els films amb atmosfera escassegen. Per què? Perquè molts productors ignoren que un director només pot realitzar bé els assumptes que coneix i que sent intensament. Caldria encarregar a tot director assumptes del seu país. Car està demostrat que els millors films francesos són aquells que fan revivre homes i ambients típicament francesos. Que els millors films alemanys són aquells que tracten temes específicament germànics. I que els millors films americans són els més profundament

europaus que s'empeguen molts directors ianquis? Qui no s'hi ha divertit? Un francès ha de portar necessàriament mostatxos esburfats o *barbiche*, jaqué i pantalons de corte. Un espanyol o un italià és una mena de ballarí argentí o de *gigolo* nerviós, amb el rostre color d'oliva, els cabells engomats, els ulls oblics i els llavis molsuts i sensuals. I aquells minyons de l'Europa Central que porten invariablement el cap afaitat dels costats i del darrera, monocle i cicatrius a les galtes? Tots aquests tipus són tan estandarditzats i tan falsos com l'acabament feliç, el triomf dels bons i el càstig dels dolents i la noia pobra que es casa amb un fill de milionari. Entre els films americans recents més mancats d'atmosfera, recordem *Mata-Hari* de George Fitzmaurice i *Arsène Lupin* de Jack Conway. No cal dir que quan els alemanys o francesos intenten evocar ambients americans obtenen els mateixos resultats catastròfics. Un americà vist per un director francès o alemany és indefectiblement un senyor encarcerat que usa ulleres de conxa i mastega cigars en un interior estil Exposició d'Arts Decoratives. I l'Alemanya, que tant a la vora de França es troba, ha fracassat sorollosament quan ha volgut fer revivre ambients francesos. Dos films recents, *El procés Dreyfus* i *El robatori de Mona Lisa*, ben fets, ben interpretats, però absolutament orfes d'atmosfera, ho demostren plenament.

No ens cansarem de dir-ho. Un director només pot realitzar bé assumptes que coneix i sent intensament. Unicament així els films tindran l'atmosfera necessària. Els exemples abundan. Films reeixits, perquè tenen atmosfera, són *Cœur de Lilas*, una pel·lícula de Litvak en la qual els baixos fons de París eren pintats amb mà de mestre; *Sous les toits de Paris* i *Catorze de Juliol* de René Clair; *Noies d'uniforme* de Leontine Sagan; *Petit César* i *Sóc un fugitiu* de Mervyn Le Roy; *Scarface*, d'aquell Howard Hawks que algú ha anomenat «l'americà cent per cent de la posta en escena»; *Berlin-Alexanderplatz* de Phil Jutzi, que ara s'ha reprès a París amb molt d'èxit... Tants i tants d'altres, realitzats per directors que coneixen el tema, l'estimen i el senten amb intensitat.

SEBASTIÀ GASCH

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681

De les 3 tarda a la 1 matinalda

Reportatge Cineac de París

Volta Ciclista a França

Resum de les 12 primeres etapes. Arribada dels guanyadors de cada etapa

Noticiari Fox Sonor

Últimes informacions mundials

A la Mediterrània

Catifa Màgica Movietone

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

CODORNIU

JOSEP PALAU

COLISEUM

ESTRENA DE

LA NOVIA DEL AZUL

RICHARD ARLEN
JACK CAKIE
ROBERT COOGAN
VIRGINIA BRUCE

UNA ACCIÓ DINÀMICA
UNA NOU INTERPRETACIÓ
EMOCIÓ

i la tan esperada reposició de

MARRUECOS

per Marlene Dietrich

Director: Sternberg

Són dos films PARAMOUNT

2 ptes. Butaca
1 pta. Amfiteatre
50 cts. General

ACTUALITAT

Rambà Catalunya, 37 - Telèfon 11701

- Llac Major**
Documental simfònic d'aquest famós llac.
- Gaumont Gràfic núm. 5**
Anecdòtic mundial al dia.
- França Actualitat núm. 45**
Celebració de la festa del Sagrat Cor a Madrid. Notes de l'ex-príncep d'Astúries.
- L'amic Trol**
Reportatge de l'educació dels gossos polítics a la jefatura d'aquest cos a Alemanya.
- Eclair Journal**
Assaig per a una ascensió a l'estratosfera. Sortida de l'escudeta del general Falbo en el seu creuer a Chicago. Concurs de bandes militars de tot el món a París, amb el concurs de la Banda Republicana Espanyola. LA VOLTA A FRANÇA EN BICICLETA

Programa de rigorosa exclusivitat d'aquest Saló

Sessió contínua de 3 tarda a 1 de la nit

Entrada única: 1 pesseta

A les GALERIES SYRA trobareu els presents de més bon gust i qualitat

Diputació, 262 - Telèfon 18710

EL TEATRE

LA RENAISSANCE TEATRAL

Una obra catalana de Carnicer

Tothom sap que allò veritablement autòcton que hi ha en la sarsuela espanyola pervé de la tonadilla, gènere escènic que molt antigament gaudí una difusió extraordinària i que, si no la sarsuela mateixa, fou el motor que l'accelerà. La cançó aïllada que a mitjans del segle XVII era la tonadilla, posada en els programes a manera d'interludi, dita generalment per una actriu, esdevingué a principis del segle XVII un quartet que en virtut d'ésser cantat abans de la comèdia fou anomenat *cuatro al empujar*. La tonadilla, acceptada per totes les companyies, celebrada per tots els auditoris, anà al darrer terç del XVIII en crescendo. La cançoneta unipersonal, el quartet, es convertiren, primer, en entremès cantat i parlat; més tard en sarsueleta abreujada o bé en òpera curta, si s'esqueia d'ésser la joguina musicada totalment. Aquesta classe d'obres, la duració de les quals no excedia de quinze o vint minuts, aconseguiren una voga esclatant. L'engrescament del poble per les tonadilles obscures les primeres temptatives encaminades a la fundació de la sarsuela pròpiament dita.

Segons una expressió de l'època, els arguments de les tonadilles eren basats «entre persones particulars», fórmula que permet d'entreveure la fessomia de les obres, buides gairebé sempre en la comicitat. El fet d'ésser els assumptes de les tonadilles més fàcils d'empescar que els de la sarsuela gran, entesa en el sentit heroic o mitològic que semblava ésser privatiu del gènere, permetia de renovar sovint els títols. La música, recolzada en les melodies populars, assequible, per tant, a la massa del públic, resistia quantes formes o variacions volguessin donar-li llurs autors. Per aquestes i altres raons que citaria si plomes més qualificades que la meua no haguessin tractat el tema amb la cura i l'extensió convenients, quedaren les tonadilles convertides en autèntiques sarsueles de la mena que podríem dir-ne del *gènere chico*. Succéi aleshores que de la mateixa manera que al darrer terç del segle XIX les sarsueles en un acte mataven les de tres, la tonadilla ofegà la sarsuela seriosa, la música de la qual mancava de la senzillesa i la claredat indispensables per a captivar la multitud.

Exposades — per bé que de pressa i corrents —, les característiques de la tonadilla, m'abstindré de noves argumentacions. Em privo, igualment, d'explicar qui fou Ramon Carnicer, compositor sobresortint del qual les històries van plenes. Estic cert que no hi ha música ni aficionat mitjanament erudit que no tingui esment de la vida i l'obra de Carnicer, arribat a Barcelona l'any 1806; traslladat a Mahó en sobreviure la guerra de la Independència. Ramon Carnicer, que a l'any vuit comptaria amb prou feines dinou anys, tornà del seu voluntari exili l'any 1814, que fou el de l'evacuació del territori català per les tropes del general Duhesme.

CONTINENTAL

Clarís, 5. - Teléfono 19763

BARCELONA

Per bé que els biògrafs de Carnicer asenyalin l'estada del músic a Mahó, no fan cap referència a una obra escrita pel mestre a la plàcida ciutat menorquina; obra que no consta tampoc en les recensions bibliogràfiques seves i que ultra la particularitat d'avençar-se cronològicament a la simfonia d'*El barber de Sevilla*, jutjada per tothom com la primera composició sortida de la seva ploma, té el mèrit d'ésser l'única producció catalanesca que es troba en el variat i copios repertori de Carnicer. Vegi's si val la pena de corregir la falla.

A punt d'ésser la tonadilla extingida com a element dramàtic, féu representar Carnicer al teatre de Mahó una composició d'aquell gènere dita *La Cantinera*, que és una mostra reeixida del dinamisme i de la maduresa assolides per la modalitat escènica que m'ocupa; una veritable sarsuela en miniatura, car ultra un petit argument conté trossos declamats entre cantàbil i cantàbil. El llibre, tramtat per un emigrat català *amante de su patria*, estampat a la mateixa ciutat de Mahó l'any 1813, presenta un episodi de la guerra de la Independència, consta de tres personatges i té per fons un campament en el qual hi ha plantada una cantina. Al peu d'aquesta, en començar l'acció, una cantinera, que canta. Acabada la cançó de la dona es sent la veu d'un sometenista que diu una tonada amb aquesta lletra:

*Catalans a la guerra,
mori, mori la França,
que amb senyals d'aliança
el rei ens va robar;
anirem a Barcelona
en farem una de bona,
que a tots els partidaris
havem de degollar;
la laralla, etcètera.*

Terminada la cançó, apareix el sometentista, el qual, després d'un diàleg de circumstàncies, canta a duo amb la cantinera. Tan bon punt el cant és acabat, es senten una ratxada de trets que obliguen el sometentista a anar a esbrinar què passa... Tant i mentre, segueix el tiroteig alternat amb tocs de corneta i de tabal; amb crits d'Aïre, minyons; a ells, botuaneu; fuma-li; pegali; casca-li; lleva-li l'ànima que té, i altres no menys recargolats i significatius. En cessar el rebombori es mostra altre cop el sometentista portant un soldat francès agafat per l'orella. El sometentista diu al gavatx que di posarà un cul com un tomàquet; que el deixarà que no serà bo pels gats; i un munt de fineses adients a la situació.

La cantinera, compadida, prega el sometentista de perdonar l'enemic. El sometentista s'inclina a la demanda, a condició, però, que accepti el francès d'allistar-se sota les banderes espanyoles. El presoner, potser per a sotjar el mal pas, s'avé a abandonar el pavelló del seu país i a guerrear al costat dels espanyols. El sometentista li mana de jurar-ho cantant. El francès, obedient, diu una corrandà, acabada la qual, i per a segellar el jurament, trepitja la cocarda tricolor. El sometentista proposa de celebrar la conversió amb un brindis, idea que els interlocutors accepten de bon cor. En haver dringat, el sometentista invita el francès a buidar la motxilla, massa ventrada per a un infel·li sorge. De l'interior del sac en surten un parell de sabates velles, una mitja esquingada, un braguier, una camisa esparacada, unes solfes i uns rosaris. El francès confessa que els objectes li pervenen d'un saqueig perpetrat a Vilafranca. La cantinera esguarda les solfes amb sorpresa, car s'ensopeguen de contenir un cançó patriòtica molt estesa a la seva terra. El sometentista li prega d'entonar-la, la qual cosa fa la dona seguidament. El cant patriòtic, darrer dels vuit petits números que comporta l'obra, és també el més extens.

El diàleg de *La Cantinera*, d'una ingenuïtat caprenedora, dóna idea del patriotisme primari que a les primeres albrors del segle XIX trasbalsà la societat espanyola. Llàstima de no saber qui en fou l'autor. Més de lamentar encara que amb el llibre, parlat en gran part en català, no es salvés la partitura de Carnicer, que no compongué altra producció d'aquesta mena, del qual no existia ni la sospita que hagués treballat en un text vernacle.

JOSEP ARTIS

LA MÚSICA

Setmana mozartiana

Hom recorda Rapallo, a casa nostra, per dos tractats més o menys observats que hi foren firmats tot seguit de la Guerra; en un ambient de client de Cook o de l'American Express, però, amb aquest nom co-neixen la ciutat d'hivern, a la Riviera italiana, freqüentada pels desvagats de dos continents. Rapallo és un punt de repòs en l'express París-Roma i entre tants americans-maletes, caravanes hongareses, antics

grup — han organitzat l'esmentada Setmana Mozartiana a cura del compositor i pianista Gerhart Münch i de la violinista Olga Rudge.

El festival Mozart d'aquests dies — que s'institueix amb caràcter anual — ha donat quelcom que ni els cabals del Mozarteum ni la intelligença de Paumgartner han sabut fer a la ciutat mare del músic: el públic entès que assisteix als espantosos festivals

Mozart i la seva germana al piano
(Gravat d'Aubert)

empleats anglesos a l'Índia i xilens fills d'emigrants, arriba sovint un nom il·lustre en la literatura, la pintura o la música a augmentar l'estol de personalitats citades en llibres i revistes que ha fet de Rapallo el seu centre d'operacions. A la terrassa del cafè Rapallo trobareu Ezra Pound, l'infatigable autor dels *Cantos* — el poema més important del nostre temps — i Basil Bunting, el seu company d'expatriació voluntària, Saviotti i Eugen Haas; el pintor Koshchka enmig d'un grup d'hebreus i de jovecels. Més enllà els poderosos: Hauptmann a l'Hotel Excelsior, Angelo Gatti a l'Imperial i, a l'altra banda, Fritz von Unruh en la villa que un temps ocupà Nietzsche; en un recó, el caricaturista Max Beerbohm i entre els italians — Salvatore Gotta, Rosso di San Secondo i el pintor Monti.

De l'amistat d'aquestes i altres persones sorgí el grup *Tigullio*, l'òrgan del qual — *Supplemento Letterario di Il Mare* —, després d'haver somogut durant quasi un any l'ambient artístic italià, ha trobat continuador en *Quadrante*, la nova revista de Bontempelli i Bardi. El propòsit del grup, lluny de tota preocupació mundana o esnobística, és organitzar blocs de manifestacions que il·lustrin un determinat problema o una època de la cultura. Amb aquest esperit, Pound, Bunting i Haas — del Comitè musical del

de Salzburg no ha tingut mai l'avinentesa de sentir aplegades, com ara a Rapallo, un bon nombre de les sonates que per a violí i piano ha deixat escrites Mozart. Hom s'explica que essent aquestes eminentment *música da camera* (i per tant *duell*) on els instruments, renunciant a tot virtuosisme, es mostren igualment importants), acostumin a mancar en els programes dels virtuoses, que al treball disciplinat que suposa aquella preferència la grata facilitat del solista. Münch i Olga Rudge, en executar no menys que dotze de les divuit sonates, han demostrat fins a quin punt els dos instruments deuen integrar la unitat musical. Res d'estrany en qui, com la violinista americana, ha donat a conèixer tantes obres contemporànies — d'Antheil entre altres — on l'antivirtuosisme és obligat; i Gerhart Münch, que a la personalitat pròpia afegeix pertànyer a un llinatge la intelligença musical del qual prou coneguda és a Alemanya.

Ultra l'execució de música italiana antiga compten, els del grup *Tigullio*, pel curs vinent, amb el concurs personal de l'americà Antheil i dels hongaresos Frid i Serly, orquestrador aquest de la *Fantasia i Fuga per a rotllot mecànic*, de Mozart. I ens augurem que hi sigui un fet l'actuació dels nostres Frederic Mompou i Ramon Borràs-Prim.

JOAN RAMON MASOLIVER

LLANTERNA

«Arabella»,
de Richard Strauss

Quan Hugo de Hofmannstahl morí, Richard Strauss recollí la darrera obra del gran poeta: *Arabella*, que ja havia estat objecte d'una narració titulada *Lucidor, figures per a una comèdia no escrita*. S'inspirava en la idea romàntica de les dues ànimes de l'home, la diürna i la nocturna, i suggeria més que representava escenes de la Viena d'antany.

Però d'*Arabella* a *Lucidor* hi ha molta diferència. Lucidor-Lucilla (la noia vestida d'home), causa innocent i culpable de tants embolics, queda endarrerada per deixar en primer terme la seva germana Arabella.

Hofmannstahl i Strauss, en més de vint anys de col·laboració, escriviren set obres.

Arabella reserva, diuen, una viva sorpresa als oients, car Strauss no ha escrit, d'ençà del *Cavaller de la Rosa* res més colorit i més animador, sense acudir a un nou estil, sinó emprant els mateixos procediments simfònics que abans. Aquella mica de trivialitat que sempre surt en Strauss, és en *Arabella* molt menys aparent.

L'Òpera de Dresde ha tingut, presentant *Arabella*, per setena vegada l'honor d'estrenar una obra de Strauss, a la qual els crítics pronostiquen un èxit com el del *Cavaller de la Rosa*.

L'olimpiada de Moscó

Traduït de *Le Mois*:

«Vint-i-cinc escenes revolucionàries de França, d'Anglaterra, d'Alemanya, de Bèlgica, de Suïssa, de Txecoslovàquia, de Noruega, d'Holanda, de Dinamarca, de Mongòlia i de tres membres de la U. R. S. S., a saber: Ucraïna, Azerbeidjan i de la R. S. F. S. R., han estat representades a l'Olimpiada internacional de teatres revolucionaris que acaba de tenir lloc a Moscó. Dues-centes persones s'han reunit per aquest motiu en la capital soviètica, gairebé la meitat de les quals pertanyents al partit comunista; aquestes persones representen vint-i-cinc teatres, car les companyies revolucionàries de vegades són exigües i sovint s'accontenten de posar en escena petits *sketches* de propaganda i de declamar poemes revolucionaris. Les *Izvestia*, a propòsit d'això, elogien particularment l'activitat clandestina de les petites escenes alemanyes perseguides per la policia hitleriana, la dels *Comediants rojos* de Londres, del *Teatre proletari* de Bèlgica, així com de dos grups francesos titulats *Octubre* i *La Brusa blava de Bobigny*. Aquest darrer grup, que ja fa trenta mesos que existeix i no posseeix per tot local més que un camió que recorre els voltants de París i les províncies, té seixanta-cinc espectacles diferents inscrits en el seu repertori.»

Com observà el lector, el *Teatre de Masses* que es donà a conèixer a Barcelona des del Poble Sec, no ha estat tingut en compte.

I també és molt probable que el *Teatre de Masses* de què parlem no hagi sabut el que havia de passar a Moscó.

(Per detalls sobre el *Teatre de Masses*, vegi's MIRADOR, núm. 197, 10 de novembre de 1932.)

Una autobiografia

Ettore Petrolini, del qual parlàrem la setmana passada, ha escrit la seva biografia, sota el títol *Modèstia a part*. I hi conta els seus debuts en l'art dramàtic:

«Quan era un noi — tindria onze o dotze anys —, així que veia un enterrament, m'enganyava a la cua; després, de mica en mica, arribava tan a prop com podia dels parents del mort. Adoptava un aire desolat i plorava i tot per commoure la gent: «—Pobra criatura! — Quina pena que em fa... — Qui és? — Deu ser un nebot. — No; potser és un fill. — Però si no en tenia cap. — Doncs deu ser el fill de la portera. — No ho crec. Mira com plora.» Per dir la veritat, potser converses així no tenien lloc, però jo me les imaginava. I per què, al capdavant, buscar-me tanta feina? És que ja feia treure.»

Després d'explicar les etapes de la seva carrera de còmic, Petrolini exposa les seves concepcions de l'art i de l'ofici del teatre: «La matèria a recitar és *immòbil* gairebé sempre, si s'exceptuen algunes de les obres escrites per autors-actors, com Shakespeare, Molière i Goldoni. En un mot, el teatre escrit, des de la *Comèdia dell'arte*, és avorrit i antiteatral.

«Suposeu que us anunciïn el matrimoni d'un amic vostre amb una dona bellíssima, i us diguin que el marit es proposa de mantenir-se a distància respectuosa, de respectar la seva dona, etc. Què en pensareu? És la posició dels que «respecten l'art» fins al punt de perdre tota iniciativa, tota llibertat, mentre que la primera demostració d'amor fóra usar violentament dels seus drets. Cal fecundar l'obra d'art, conservada escrita per necessitat; si no, resta una mòmia. L'actor mereixedor d'aquest nom — a més a més del bagatge de rèpliques i de frases còmiques ja fixades — ha de posseir el sentit de l'ambient en què treballa, deixar-se'n impregnar, i fer-lo valer amb una sensibilitat que és senzillament el seu veritable talent d'actor.»

Als subscriptors de MIRADOR els serà tramès el número al lloc d'estiueig si el fan saber a aquesta administració.

Una geometria simple i alhora refinada, construïda amb brillants d'una transparència insuperable

JOIER J. ROCA

Rbla. del Centre, 33 - Passatge Bacardí, 2

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada
Afaiti's depressa, amb higiene, simplement
Això ho aconseguirà amb la

EL NÚMERO D'ESTIU DEL
D'ACÍ I D'ALLÀ

Magazine català

És una superació dels números anteriors

Magnífiques il·lustracions en color per Oleguer Junyent
Nombrosos gravats

Preu: 5 pessetes

Administració i venda:

Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

LES ARTS I ELS ARTISTES

DESPRES DELS SALONS

Les exposicions de primavera

Ara que ja és cosa la doble exposició anual d'art dita de Primavera, patrocinada per l'Ajuntament de Barcelona i celebrada enguany al Palau de Projeccions; ara que ja hem experimentat per segona vegada una nova forma d'exposicions d'art collectives, ara serà potser oportú de fer-ne balanç. Quin resultat han donat enguany i l'any passat aquestes dobles exposicions d'artistes tradicionalistes i d'artistes d'avantguarda que porten el nom de Saló de Barcelona i Saló de Montjuïc? Cal tenir l'enteresa de confessar que el resultat fou pobre: els dos Salons s'han manifestat tradicionalistes, amb tímidas i magres demostracions d'avantguardisme demodat en tots dos; amb idèntica tendència evolutiva dintre la tradició, el mateix en el Saló de Montjuïc que en el Saló de Barcelona. La concurrència de visitants fou escassa, a part del dia del vernissatge i l'endemà, dia de la inauguració, ambdós dies d'entrada gratuïta, per invitació. Les vendes que els artistes feren als visitants foren encara més escasses, per no dir nulles. L'any passat, els jurats, nomenats pels propis artistes, escolliren desastrosament a l'hora de fer les adquisicions que paguen la Generalitat i l'Ajuntament; enguany, a desgrat de les moltes precaucions, els jurats no escolliren pas gaire millor. Els artistes de primera categoria s'abstingueren en gran part, en llur quasi totalitat, el mateix enguany que l'any passat; els altres artistes concorregueren quasi tots amb obres de poca empena, un escrupol del que durant el restant de l'any solen exhibir a les galeries d'art de Barcelona i de fora de Barcelona, allò que el públic pot veure de franc i sense haver de fer la penosa excursió a Montjuïc.

En conseqüència, ni el públic no ha tret cap ensenyament, cap extraordinària delectació de les exposicions de Primavera, ni els artistes ni el propi públic no han pogut assabentar-se del moviment artístic del restant del món; ni, per tant, el nostre art no ha pogut sentir-se esperonat com en el temps de les exposicions d'art de Primavera dedicades principalment a l'art internacional. Altra conseqüència deplorable: la major part de les adquisicions no podran beneficiar el nostre museu d'art modern perquè són de massa baixa categoria.

Així doncs, ha succeït el que ja prediguérem en les pàgines de *La Publicitat* quan hom s'acabà Pòblet i Santes Creus per tal de reorganitzar les exposicions de Primavera en aquesta forma duplicada, estrictament catalana i gerida pels propis artistes. Això que ara passa equival a llençar els cabals i les energies, alhora que aniquila les nostres arts. En les exposicions de Primavera tal com ara es realitzen no hi ha altre estímul que el que experimenten mitja dotzena d'artistes més o menys ben situats, més o menys situacionistes, amb la probabilitat que teneu de fer-se adquirir les obres llurs. Ni els artistes hi van a competir com en un torn de les arts; ni la joventut que no pot viatjar hi va a aprendre; ni el públic hi va a admirar movetats ni grans coses dels nostres artistes ni molt menys dels artistes estrangers; ni el museu pot anar-hi a enriquir-se. Les actuals exposicions de Primavera no són doncs en definitiva sinó un repartiment de socorsos a uns quants artistes necessitats i a uns quants artistes que s'enriquieren amb la dictadura. I, la veritat, les exposicions

oficials no han d'ésser mai empreses amb aquests pobres ideals de favoritisme i beneficència. El favoritisme no està bé enlloc; la beneficència ja es troba endegada per altres vies.

Així doncs, el que cal al nostre art tan important i tan digne de protecció i d'impuls, no és pas l'almoïna de quatre xavos mal comptats, sinó l'obertura de ben amples horitzons per tot el món artístic: la represa

El cartell de la d'enguany, obra d'Obiols

de les exposicions internacionals, o almenys la represa d'exposicions monogràfiques de l'art d'algun dels pobles més artísticament significats del temps modern i àdhuc del temps antic; fortes sotragades espirituals, grans commocions i ensenyaments diversos, exemples exorbitants de superació, contacte amb tots els valors cabdals de l'art. D'altra banda, també el públic gustador d'art requereix aquestes grans i belles ocasions d'admirar i de cotejar: en l'exercici del seu millor espectaculitzar artístic es forma el seu gust i s'intensifica el seu amor per les Belles Arts, amor que en molts casos ateny el col·leccionisme i produeix la sobreestimació dels artistes connacionals. Amb bones exposicions de Primavera on poguéssim admirar el bo i millor que es produeix arreu, podríem anar amoblant d'obres d'art escollides el nostre museu, el qual a la llarga arribaria a prolongar durant tot l'any aquella superior educació artística dels artistes i del públic que ara com ara només podríem esperar que les perfectes exposicions col·lectives patrocinades per l'Ajuntament i pel Govern de Catalunya.

Aquestes exposicions, sempre millor dotades que les actuals, deurien ésser regentades per d'altres elements que els artistes sols, per elements menys passionals i no tan immediatament interessats. I, qui sap si no seria millor que la polseguera de petits premis actuals, la concessió d'un gran premi que estimulés a produir alguna cosa d'empena, que produís emulació entre les grans figures de les nostres arts, i que fins arribés a apassionar l'opinió pública com en tota gran contesta, un gran premi la concessió del qual implicaria una pujada de tot el Museu d'Art Modern que enyora i necessita una capital com Barcelona, que alhora compti (o compti fins ara) com una de les grans ciutats d'art que fan parlar, i que amb les seves iniciatives artístiques contribueix al progrés i al crèdit de la nació.

Cal doncs corregir l'organització de les nostres exposicions de Primavera, però de cap manera reduint-les o suprimint-les. Ara és hora de pensar serenament en la forma més eficient d'educar artísticament el nostre poble. Ara és hora d'aprofitar per a tal feina l'experiència dels dos darrers anys i la traca i bona voluntat de l'organitzador d'aquestes exposicions, el senyor Joan Merli, sempre que aquest no es trobi compromès en empreses semblants extraoficials que puguin posar en perill la seva equanimitat i el necessari desinterès que és indispensable en la gestió de la cosa pública.

JOAN SACS

Un present que us farà quedar bé.
Visiteu les GALERIES SYRA

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

PROJECTOR Una República a Sardanyola

Exposicions estrangeres

Mentre a l'estiu es suspenen a Barcelona les exposicions, en altres llocs de l'estranger s'allarga molt més la temporada. A Londres, a París, a Florència, n'hi ha una colla d'obertes, d'art extremoriental, d'arts africans, de decoració teatral, etc.

La galeria Braun, de París, ha dedicat les seves sales a alguns pintors desconeguts o oblidats. Desconeguts — o millor, mal coneguts — dels seus contemporanis, i oblidats de la gent d'ara.

La majoria de pintors dels quals s'han aplegat obres a les parets de can Braun, són del segle passat, que no fou pas un gran segle, com a pintura.

Un cert nombre d'obres porten, per tot indicatiu, un senyal d'interrogació. Es tracta de datar-les i atribuir-les, i els visitants són pregats de fer conèixer llur opinió.

Henri Clouzot ha organitzat, al museu Galliera, una reunió dels esforços d'aquests darrers anys per tal de renovar la presentació escènica.

Des de la pruija naturalista de principis de segle, que tan vivament fou sentida per Antoine, fins a l'orgia colorística dels ballets russos i a la simplicitat — el «nudisme», es podria dir — de Copeau, el conjunt reunit al Galliera és d'un vivíssim interès per a l'historiador i el curiós.

Més limitat és l'abast de l'exposició escenogràfica organitzada a Florència per Anton Giulio Bragaglia. Així com la del museu parisenc abasta tots els extrems del teatre, àdhuc caricatures d'actors i instruments de música, la de Florència és dedicada a l'escenografia moderna, i sobretot a les realitzacions del mateix Bragaglia.

Cal remarcar, d'aquesta exposició de Florència, dues postes en escena, una de Jacques Copeau i una altra de Max Reinhardt. El primer ha imaginat de fer representar un ingenu misteri medieval, *Santa Oliva*, al claustre de Santa Croce, la il·lustre església franciscana de Florència; el segon ha projectat una *féerie* posta en escena del *Somni d'una nit d'estiu* als jardins Boboli, aquella meravella romanesca dels darrers temps del Renaixement on ja apareixen trets de barroc.

Completant l'exposició internacional de Chicago batejada «Un Segle de Progrés», que no té secció de belles arts, l'Institut d'Art de la capital jove de cent anys ha inaugurat una exposició d'art antic i modern, que comprèn obres des dels segles XII a XX, pertanyents totes (tret d'un Whistler tramés pel Louvre) a museus i col·leccions privades dels Estats Units.

Entre elles, hi ha dos Roger Van der Weyden i la *Verge* de Memling de la col·lecció Ryerson, els Cranach de la col·lecció Worcester, la *Nativitat* de Botticelli de la col·lecció Wildenstein, el *Jesús caminant sobre les aigües* del Tintoretto de la col·lecció Arthur Sachs, l'*Aristòtil* de Rembrandt de la col·lecció Duveen, els nombrosos Greco de la col·lecció Havemeyer (entre ells el *Retrat del cardenal de Guevara* i una extraordinària *Vista de Toledo*).

Hom exhibeix també obres de pintors americans del segle passat, com Whistler, Sargent i Eakins, i, sobretot, el que abunda és la pintura francesa, des de la *Verge* i el *Nen amb un sant i un donador*, del 1400, d'un pintor avinyonès anònim, fins a Cézanne, que ocupa tota una sala, Matisse, el burot Rousseau, etc.

No sabem si el conegut milionari Hearst, amo d'un important trust de premsa, ha deixat alguna obra. Es fama que és un dels homes del món que ha comprat, pagant-les per autèntiques, més falsificacions.

AL VAINELL

—Si heu de roncar, procureu fer-ho al mateix compàs de les màquines.
(The Taller, Londres)

L'editor de novel·les policiaques al lladre que ha sorprès. — I ara no sortiu d'aquí fins haver acabat d'escriure les vostres memòries.

(Rit et Rac, París)

L'atracció d'un perfum de costellada, una excel·lent companyia, i la temptació de contemplar les primícies de l'estàtua de la República que l'escultor Viladomat està modelant, són els factors decisius que influïren en l'esperit de la petita expedició.

Factors innegablement importants, que a més dels seus valors gastronòmics, sentimentals, turístics i artístics, vénen a representar un d'aquests guions que de tant en tant tenim la sort de poder incloure en l'espessa cartografia de la nostra vida.

una caústica paraula d'un parent de darrer ordre. El mur semblava claudicar la seva sociabilitat i de fora estant ja es preveia l'instànt estereotipat que la parella es faria fonedissa com per art d'encantament.

Evidentment això no era un ideal. La força del bosc promès ens cridava i pel camí, una mica llarg, estic segur que tots els components sentíem una frisança.

El cotxe trontollava inestablement per uns passos primaris. El paisatge tenia una absoluta condensació de valors, era quan tota la muntanya i tot el verd es reconcentren en una gran amistat i en surt aquell espès resultat de confitura.

El bosc és el producte d'un aliatge d'un grapat de coses sagrades. Per nosaltres aquell silenci meravellós i atapeït, que tantes vegades ens ha aixafat Wagner, té un suprem encís transcendental, amb totes les característiques, no sabem per què, d'un dels darrers rosegons que ens queden de temps llegendaris en què eren possibles gestes esterilitzades, íntimament lligades als diversos *chefs* de la literatura universal.

En aquest aiguabarreig de sucs literaris varen florir les dialectiques oposades, mentre es preparava l'holocaust de la costella i la rabelesiana degustació.

La costella a la brasa és una de les coses més ben trobades del món, tant en la funció de menjar-la com en els seus prelliminars. La columna de fum blau s'arrapa a les soques dels arbres i les vesteix d'una qualitat difumada, espectral. L'olor de la pinassa i la cocción de coaguls de sang fan un conjunt afortunat que és una panacea per a l'atonía dels estòmacs delicats i àdhuc el seu perfum pot molt ben bé ésser aquella solució d'essència que molts químics van cercant preocupats per tota la superfície de l'univers.

Ventant el foc i esbandint el fum, Viladomat tenia quelcom a veure amb l'escultor modern de Papi i la seva escultura de fum.

Els grecs sortien de dintre Marçal Oliver i proclamaven una república independent davant la graella mífica.

L'estupenda volta de branques que ens aixopluga fou constant del cap a la fi, i val a dir que ens hi eternírem.

Estar-se unes hores entre vegetació en un dia cent per cent meridional dona l'efecte que el color és una capa sòlida que amb un gran ordre es va col·locant en els llocs acostumats esperant la vinguda d'un monstre immaterial que a l'hora justa l'arrenca brutalment i se la guarda per a l'endemà.

Però, a desgrat de tot, ve que la nostra fisiologia, acostumada excessivament al tramvia i al carrer, es rebella contra l'ordre estàtic del conjunt. La digestió mou les vàlvules de l'activitat i és l'hora de pensar en el moviment com més continu millor.

Aquest dia l'imperiosa necessitat era tolerable perquè conduïa a satisfer una tafaneia artística: l'estàtua de Viladomat.

Els retorns d'actes d'aquesta mena estan subjectes a un mètode de psicologia que es trasllueix a l'exterior per un xoc desanimat, meitat nostàlgia, meitat visió de la feina quotidiana desdibuixada per l'aïllat descendent i amb una temença que fa exagerar les coses que passen al planeta, un cop les heu comparades al madurament d'un paradís existent.

Heus aquí doncs que la nostra petita colla, descrivint el camí de la volta, abandonats els despullats semi-interrogants de la costella entre una herba esprimentada i una pedra de cara a l'espai, entrà a Sardanyola i es situà davant la neo-clàssica façana del taller on Viladomat executa les obres fora de la mida corrent.

Dintre aquest taller hi viu la gran família de reproduccions en guixos de la Uralita.

Viladomat hi té una habitació a part, de la qual ha hagut de foradar el sostre per tal d'encabir-hi un braç i el cap de la figura.

L'estàtua en qüestió és un altre dels arguments que s'han constituït al país per a demostrar per si sols la conveniència de la implantació de la República.

Mideix d'alçada cosa d'uns quatre metres i representa, així, en pocs mots, una obra definitiva per l'escultor.

Conjunt difícilíssimament reeixit de força i de gràcia, resultat d'una unció ideològica i d'una consecució de totes les facultats posades en joc. Ara perjudicada per la proximitat dels medievals estris de l'ofici, tapada de pegats de samarretes i davantals anacrònics per a conservar la frescor de matèria, ja té una enorme realitat artística, palpant en totes les seves necessitats eminentment escultòriques i decoratives.

Va culminar aquesta darrera etapa en el seu propi interès i quan Viladomat després d'anar tapant l'escultura amb els pedaços esmentats, va tancar la porta del taller i pasàrem per la vasta sala del dipòsit de models, sentírem una integral emoció en relacionar aquells grecs de l'Oliver amb els discòbols, les Venus i els Apols que aguanten sobre les nítides esquenes una pols lleugerament entonada i l'obra de Viladomat que està a punt de sortir de la incubadora.

No sabem per què, però en el moment que la porta del carrer quedà tancada ens sobrevingué la temença d'una fatal palingenèsia en les reproduccions clàssiques i temérem també la possibilitat que amb la seva secular experiència no volguessin portar a cap una feina devastadora en l'esperit de la jove República, enmig d'aquella afectada i impressionant pau de l'industrial laboratori artístic-uralític de Sardanyola.

ENRIC F. GUAL

HA SORTIT

el

Catàleg

del

Saló Mirador

Cent anys de retrat
femení en la pintura catalana

(1830 - 1930)

Un volum contenint a més a més les biografies dels artistes i 50 reproduccions. 6 ptes.
Per als subscriptors 5

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

RADIO I DISCOS

Ballables del catàleg de juny

Ja en ple estiu, altres anys els programes de discos vessaven d'enregistraments d'aquest gènere, amb els quals s'amenitzen les vetlles d'estiu. Uns bons discos de jazz rodant en un portàtil constitueixen el millor acompanyament per a l'estiu de la gent jove donada al ball a totes les hores i en totes les ocasions com a únic recurs per a combatre l'ensopiment de la vida de balneari o de platja.

Ara, però, la ràdio s'encarrega de triar els programes i les emissions de ballables, fetes sempre amb els mateixos discos triats dels pocs que es publiquen, ha estat fatal per a l'edició, i abans en aquestes èpoques era l'adquisició de ballables indispensable per a tot estiu. Per això són pocs els publicats aquest mes. Entre altres, com a música de jazz, hi ha el que omplen les orquestres New Mayfair i Ray Noble, que interpreten respectivament dos fox que poc ens diuen de nou i són dos ballables més que passen sense portar cap novetat, apreciand-ne només la perfecció en l'execució.

Més interessants són els enregistraments de l'orquestra Duke Ellington Cotton Club, excellent conjunt que conrea a la perfecció el jazz hot. L'un, el fox *A nou milles des de Tennessee*, portat amb un ritme lent, és d'una admirable tendresa i la tasca del solista recorda molt la forma de tocar de Louis Armstrong. El fox *Alta societat*, de moviment més animat, té tots els caràcters d'una bona música ballable, amb força exhibició de virtuosisme instrumental per tots els solistes d'aquesta notable orquestra.

D'agrupacions instrumentals a base d'instruments de vent, les anomenades bandes, n'hi ha al nostre país de moltes categories i conreen gèneres ben distintes. N'hi ha però de més ambicions que la generalitat, les quals, amb reduït nombre d'executants, volen atrevir-se amb partitures només reservades als grans conjunts simfònics, i llavors el resultat és tan migrat com la desproporció dels mitjans de què disposen. Han estat precisament els concursos que a la regió valenciana es fan molt sovint els que han portat aquesta dèria, però no tot és perdut, ja que l'estudi que això comporta ha fet d'algunes d'aquestes agrupacions veritables conjunts modelics, principalment quan es limiten a conrear ballables típics i pas-dobles característics, és a dir composicions més modestes, però a l'abast de llurs mitjans. La banda Unión Musical de Valencia és un d'aquests conjunts, i bona prova és el pas-doble *A Turis*, que interpreta potser amb massa caràcter de marxa militar. Més al seu lloc és la Banda Hispánica, que interpreta

un vals-jota, el moviment ballable més apropiat per a les exhibicions de les trompetes solistes que arriben al virtuosisme més ariscat. És una llàstima que els organitzadors de balls no es recordin actualment més sovint d'aquestes agrupacions, que per als xotis i pas-dobles són les millors i sempre ho fan en millor forma que aquells conjunts formats accidentalment que amb instruments de jazz aviat donen mostra de llur incapacitat.

Per acabar, un disc d'aquella primera provatura de cinema sonor amb la versió catalana *Draps i ferro vell*, que si tècnica, ment potser va ésser un èxit, per la part musical que ens porten aquests discos, s'aparta completament de la manera de fer quant a música dita de cinema sonor, que fuig gairebé sempre de reflectir el caràcter local; pel contrari, aquells fragments cantats per Joan Xuclà volen ésser típics, i per això poc ens diuen que siguin de cinema sonor.

J. G.

Nou milles des de Tennessee. — Fox. — Orq. Duke Ellington Cotton Club. — Companyia del Gramòfon, AE 4243. — Alta societat. — Fox. — Id., id.

Mon cor és lliure. — Fox. — Orq. New Mayfair. — Cia. del Gramòfon, AE 4240. — Tornarem a veure'ns? — Fox. — Id., id.

Flors de la ribera. — Vals-jota. — Banda Hispánica. — Cia. del Gramòfon, AE 4024. — A Turis. — Pas-doble. — Banda Unión Musical de Valencia.

Draps i ferro vell. — Java. — J. Xuclà. — Cia. del Gramòfon, AE 4248. — Id., id. — El drapairet. — Id., id.

—Em creia que volies demanar-me al papà.

—Sí, tenia aquesta intenció... però no recordo el número del seu telèfon...

(Weekly Telegraph)

—T'has deixat encès el llum del despatx.

(Ballyhoo, Nova York)

Ella. — Te'n recordes? Avui fa anys que ens vàrem conèixer.

Ell. — Sí. Erem tretze a taula.

(Le Rire, París)

—Què feu aquí sota?

—He... he perdut un botó, senyor!

(Everybody's Weekly, Londres)

NOTES DE RADIO

La ràdio i el teatre

La majoria dels radioients consultats declaren preferir les emissions de peces de teatre, i no pas de teatre radiofònic, sinó de teatre escènic, recitat davant del micròfon.

Darrerament, eren els aficionats australians els consultats en un plebiscit sobre llurs preferències en el que es refereix als programes de ràdio. Doncs bé; molt més de la meitat es decantaven pel teatre, i el gènere que li anava al darrera eren els ballables.

Ja hem parlat altres vegades de l'emissió d'obres de teatre, de la qual no som gaire amics. No som sols en aquesta opinió. Francis Cebon, secretari general de la Federació nacional de l'Espectacle, de França, ha dit sobre la qüestió:

«No sóc partidari de la radiodifusió dels espectacles, en particular dels espectacles lírics, per dos motius principals: Per defensa professional, car aquestes radiodifusions, sobretot en temps de crisi, priven els artistes d'una font de guanys. Per això demanem que sigui la ràdio mateixa que organitzi les seves difusions de teatre, i que sigui limitat el nombre d'espectacles difosos. El segon motiu és que, malgrat els progressos realitzats, la retransmissió dels espectacles no pot comparar-se a la difusió de les obres executades a l'estudi. L'equip de les sales no ha estat previst per a la presa de sons, i d'això en resulten deficiències que són tant de plànyer pel que fa als auditors com pel que fa als executants. D'altra banda, aquests, a l'escena, estan més atents — i es comprèn — a la interpretació dramàtica que no pas als resultats radiofònics. Finalment, hi ha obres que no poden ésser difoses de la mateixa manera que són representades. Creades per a l'escena, no poden sinó perdre amb l'audició.»

La recitació

El Comitè permanent de les Lletres i de les Arts — del qual formen part, en qualitat de poetes, Paul Valéry i John Masefield, — després d'una deliberació (en la qual els dos autors esmentats coincidiren a apreciar que a penes queda ningú, ni a Anglaterra, ni a Alemanya, ni a França, que sàpiga dir poemes com cal que es diguin, amb un sentiment just del ritme i de la beutat), acordà:

1.ª Encarregar l'Institut de Cooperació intel·lectual de prosseguir una enquesta sobre la manera amb què el gust, el coneixement i la intel·ligència de la poesia es cultiven en l'ensenyament i d'assenyalar els resultats d'aquesta recerca als departaments ministerials interessats dels diversos Estats.

2.ª Aconsellar a les institucions que atorguen premis de poesia, de reservar algunes recompenses a la dicció i a la interpretació poètiques tals com els poetes les conceben, a fi de fer conèixer millor i apreciar exactament la veritable naturalesa de la poesia, que és tant ritmes i timbres com sons i imatges.

3.ª Pregar a les organitzacions radiofòniques: a) de reservar en llurs programes un lloc a la recitació de poemes nacionals i manlevats a les principals literatures; b) de vetllar per la qualitat de la dicció de les dites obres, de manera que llur ritme i llur valor essencialment musical no siguin desfigurats pels interprets.

La «nurse». — T'entreten massa a depollar-te. La teva germana ja està llesta. — Es clar, com que vol ser artista de cine.

(London Opinion)

Exit en la mida
Corbates inarruables
Dijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Corts Catalanes, 589 - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr.

que viu a

carrei..... n.º..... es subscriu a **MIRADOR**

pel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.

de..... de 193.....

Signatura

La Publicitat

Publica la informació
més completa, tant
internacional com
peninsular i local

Comentaris i col·la-
boració de les millors
signatures
Gràfics d'actualitat

Llegiu-la avui i cada dia

GENERAL ELECTRIC

Refrigeradores Elèctriques

Mecanisme **totalment** cuirassat
Funciona **solament** amb electricitat
Garantia **per escrit** de **quatre** anys
Substitució de **tot** el mecanisme en cas d'avaria
TOT ACER = Mínim consum

"Sociedad Ibérica de
Passeig de Gràcia, 29

Construcciones Eléctricas"
BARCELONA

